

ב. למדנו ששחיטת האשם בצפון שנאמר במקום אשר ישחטו את העלה ישחטו את האשם. קבלת הדם מושחטו את האשם, ואת דמו... – במקום שחיטתו תהא קבלת דמו. ומיתור ואת למדים שגם המקבל צריך שיהא בצפון.

ומנין שהצפון מעכב – מהכפלת הדין באשם מצורע. ואע"פ שנצרך לכתוב שם כדי להחזירו לכללו, מפני שיצא לידון בדבר החדש [והרי אין די לכתוב רק שם – למאן דאמר שאין ללמוד ממנו אל הכלל] – מכך שכתוב שם כחטאת האשם (והיה די ב'כחטאת' בלבד), הרי שנה עליו הכתוב לעכב. (ועתוס' ג: ד"ה אלא).

ג. דבר שיצא מן הכלל לידון בדבר החדש, אי אתה יכול להשוותו לגבי שאר דברים אל הכלל, עד שיחזירנו הכתוב בפירושו לכללו. ואולם ללמוד ממנו אל הכלל (דברים אחרים, אך לא ללמוד אותו דבר חדש שיצא אליו. רש"י ותוס') – נחלקו החכמים אם אפשר הדבר.

פרשו התוס', אין נקרא 'דבר החדש' אלא דבר המנוגד לכלל, אבל אם רק מוסיף דין שאינו אמור בכלל, אין נחשב 'דבר החדש'. וי"ח.

דפים מט – נא

עח. מהם כללי 'למד מן הלמד' בקדשים?

דבר הלמד בהקש – אינו חוזר ומלמד בהקש. (נחלקו רבינא ורבא על מקורו של כלל זה – אם מאשם מצורע אם מהקטרת חלבי השלמים). ולא בגזרה שוה (ר' יוחנן – מדין צפון דאשם). אבל חוזר ומלמד בקל וחומר (מדנתא דבי ר' ישמעאל. לעיל מא). ולענין בנין אב – לא נפשט הדבר.

דבר הלמד בגזרה-שוה; לרב פפא (ורבינא) – חוזר ומלמד בהקש. ואילו למר זוטרא בריה דרב מרי – אין ראייה. וחוזר ומלמד בגזרה שוה (מדרמי בר חמא – סולת ברקיקין, או מדרבא – ניתוח ללא הפשט בחטאות פנימיות דיוהכ"פ). ובקל וחומר (קל וחומר מהקש). ואילו בבנין אב – תיקו.

דבר הלמד בקל וחומר; לרב פפא, חוזר ומלמד בהקש (ק"ו מג"ש). למר זוטרא – תיקו. בגזרה שוה – חוזר ומלמד (ק"ו מג"ש). וכן בקל וחומר (ק"ו מהקש. וזהו ק"ו בנו של ק"ו). אבל בבנין אב – לא נפשט.

דבר הלמד בבנין אב; למסקנא פשטו רק דבר אחד – שחוזר ומלמד בבנין אב. בשאר המדות – לא פשטו.

נחלקו אמוראים אם הקובע לענין כל זה הוא הדבר הלמד או המלמד [הראשון], שאם הוא חולין – ניתן ללמוד מן הלמד ממנו.

כל זה אמור בקדשים, אבל בחולין למדים [וכדין פריחה בכולו בנגעי בגדים, ועוד].

דף נא

עט. מה דרשו חכמים מהמקרא אל יסוד מזבח העלה אשר פתח אהל מועד?

שלוש פעמים נאמר בתורה אל יסוד מזבח העולה; –
 האחד נדרש למעט שלא יתן לפנימי. [ואין לומר נצרך הכתוב לגופו ומנין למעט פנימי – כי לגופו היה
 די לכתוב 'יסוד המזבח אשר פתח אה"מ', ללא 'העולה'].
 השני, ללמד שלמזבח הפנימי אין לו יסוד.
 השלישי, ללמד דין שפיכת שיריים בקרבן עולה.

לפרש"י, למדים מכאן שפיכת שיריים ליסוד גם לשאר דמים הניתנים על מזבח העולה. ורבנו
 חיים פרש ששאר קדשים נלמדים ממקום אחר, ורק עולה למדנו כאן. ולפי שני הפירושים
 הללו, תחילת מתן דמים בעולה שהם ניתנים כנגד היסוד, למדים בקל וחומר' משיריים כדברי
 רי"ש ורע"ק.

ויש פירוש נוסף בתוס', לפיו למדו מן המקרא הוזה תחילת מתן דמים שעל מזבח העולה, שיהיו
 כנגד היסוד. ואילו שפיכת שיריים על היסוד למדו ממקראות אחרים, כדלעיל (ז).

עוד דרשו מאל פתח אהל מועד – לשפוך על יסוד מערבי, שהוא הקרוב אל הפתח.

דף נב

- פ. א. איה מקום מתן דמים של עולת בהמה, ומנין המקור לכך?
 ב. האם שפיכת שירי הדם על יסוד המזבח מעכבת?
 ג. האם מיצוי דם חטאת העוף על המזבח מעכב?
 ד. נתן דם חטאת בהמה למטה במזבח, מה הדין? וכן להפך, נתן דם הניתנין למטה – למעלה?
 א. דמה של עולת בהמה ניתן בחצי התחתון של המזבח, למטה מחוט הסקרא. וצריך שהדם ינתן על גגו של
 היסוד (קל וחומר משפיכת שיריים) ולא על חזית היסוד הזקופה. וכיון שדין העולה בשתי מתנות שהן
 ארבע, יש ליתנו על חוד קיר המזבח ולא על גג היסוד ממש, הלכך נותן על הקיר במקום שיש תחתיו
 יסוד והדם מתמצה על גג היסוד (עתוס').
 ושפיכת שירי הדם נעשית על היסוד ממש, שלהלכה 'שיריים צריכין איצטבא' (להלן פא.).

ב. שפיכת שיריים בחטאות חיצוניות – אינה מעכבת לכולי עלמא.
 מלבד לדעת רבנו תם (לט), יש דעת תנאים שמעכבת.
 בפנימיות – מחלוקת תנאים. וסתם משנתנו שאינה מעכבת. (וכן סוברים רבי ישמעאל ורבי עקיבא, כדברי רב
 פפא ותניא כוותיה [וכן הלכה]. ואולם מדברי רבי יהושע בן לוי ורבי יוחנן מבואר שיש דעת תנאים כזאת בעלמא; רבי נחמיה,
 ואולי אף רבי יהודה או תנא אחר. וכן דעת תנא דברייתא לעיל מב:).

ג. מיצוי דם חטאת העוף על המזבח; רב פפא פרש שנחלקו בזה רבי עקיבא ורבי ישמעאל, לרע"ק אינו
 מעכב ולרי"ש מעכב. והוכיחו שנחלקו תנאים בדבר אליבא דרי"ש.

ד. הניתנים למעלה שניתן דמם למטה, וכן להפך – פסול. (בחטאת בהמה נאמר המחטא את ה. ובחטאת
 העוף – הוא. וכן בעולה – מעכב, כמפורש במשנה ריש קינין).
 ונחלקו אמוראים (לעיל כו) במהות הפסול, האם לגמרי (ריו"ח) או (כדברי שמואל ור"ל) רק לענין אכילת הבשר
 (ע"ש פרטים נוספים).